

Dit voorjaar sluiten het lagekostenbedrijf en het hightechbedrijf van ASG na acht jaar onderzoek hun deuren. De onderzoeksresultaten werden breed uitgemeten, maar wat zijn de bevindingen van de bedrijfsleiders? In deel vier van deze serie zijn Martin de Bree (hightechbedrijf) en Roel Withaar (lagekostenbedrijf) aan het woord over fokkerij.

Duurzaam en gezond

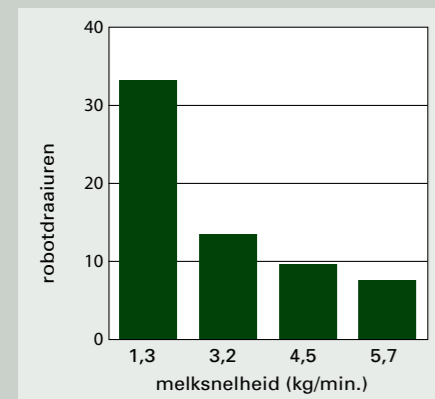
Fokken op melksnelheid levert een bijdrage aan to pbezetting robot, maar zorgt ook voor hoog celgetal

MARTIN DE BREE

Een van de doelstellingen was om acht ton melkquotum vol te melken met een melkrobot. Dat is in het jaar 2003, op 14.000 kg melk na, bijna gelukt. Op een van de topdagen molk de robot bijna 2600 kg melk per etmaal. Dat is mede te danken aan de hoge melksnelheid van de koeien. De gemiddelde melktijd was 3,2 minuten in de melkrobot. De meeste koeien gaven dan tussen de tien en vijftien kilo melk. Deze snelle melktijd ontstaat mede doordat we een

Figuur 1 – Robotdraaiuren bij 2600 kg melk/dag en verschillende melksnelheden

aantal jaren sterk gefokt hebben op melksnelheid. Dankzij een snelle afgifte van de melk kan de robot veel koeien per uur verwerken. De eerste jaren gebruikten we alleen stieren met een fokwaarde voor melksnelheid van 102 tot 104.

Een nadeel van een hoge melksnelheid is een grotere kans op hoog celgetal in de zomer en op melk uitliggen in de boxen. Vanaf 2003 hebben we het selectiebeleid daarom verruimd en gebruikten we stieren die een melksnelheid van 96 of hoger vererven. Hoe hoger de productie per koe, hoe minder koeien er op een robot gemolken hoeven te worden. Toch staat een nog hogere productie niet voorop in het fokdoel. Ik vind 10.000 kg melk per koe gemiddeld genoeg. Bij een hogere productie krijgen koeien steeds meer problemen met de vruchtbaarheid en hun uiergezondheid.

Het afvoerpercentage ligt tussen de 30 tot 35 procent en de reden is nagenoeg nooit de uivorm of problemen met het beenwerk. Vruchtbaarheid en celge-

tal zijn de voornaamste zorgen en daarom let ik daar de laatste jaren steeds meer op bij de stierkeuze.

Op karakter fok ik niet bewust, door de robot worden de koeien vanzelf al feller. Ze moeten meer voor zichzelf opkomen omdat ze anders nooit gemolken worden. Ik heb de koeien zelden aan het halster. Een pittig karakter vind ik geen probleem. Ze moeten natuurlijk niet in de robot de boel vernielen of, eenmaal aan het halster, mij als melkveehouder alle hoeken van de stal laten zien, maar een koe mag van mij wel actief en aanwezig zijn.

De vaarzen geven gemiddeld 8500 kg melk, maar ik ben altijd verbaasd als ik zie hoe sterk ze zich doorontwikkelden in de tweede lijst. De groep tweedekalkskoeien heeft altijd de hoogste lactatiewaarde, gemiddeld 106. Ik denk dat het komt omdat ze niet meer aan de robot hoeven te wennen en de minste opstartproblemen hebben. De tweedekalkskoeien zijn daarom de koeien die het gemakkelijkst te 'managen' zijn.

ROEL WITHAAR

Het fokbeleid was de eerste jaren simpel. Ik selecteerde op spermapijs en inet. Als de prijs goed was en de inet voldoende, dan kocht ik gerust 30 tot 40 rietjes. Wanneer je een stier breder inzet, krijg je een uniforme veestapel. Nog goedkoper zijn rietjes van proefstieren, maar bij massale inzet van proefstieren ben ik bang voor een te groot aantal tegenvallers. Op het onderend van de koeien en dieren die vaker dan drie keer waren geïnsemineerd, gebruik ik een Belgisch-witblauwstier. Ook koeien met een hoog celgetal insemineer ik met een Belgische witblauwe, ook al is de lactatiewaarde nog zo hoog. Ik wil voorkomen dat ik problemen in de veestapel fok.

In 2003 is de hele veestapel vervangen. Er

waren te veel koeien die het sobere regime niet aankonden. De koeien hadden een te lage conditiescore en daardoor waren er te veel problemen met vruchtbaarheid en klauwen. Ik mocht dertig holsteinkoeien uitzoeken uit de 600-koppige veestapel op de Waiboerhoeve en maakte een selectie op vruchtbaarheid, conditie en productie. Ook mochten de koeien geen uier- en pootproblemen hebben gehad. Uit Frankrijk kwamen dertig montbéliardieren. De onderzoekers kozen dit ras uit economisch oogpunt omdat de dieren robuuster en sterker zijn en lang meekunnen. Mijn ervaring is inmiddels dat de montbéliardes rustiger zijn, langer blijven grazen bij extreem weer en inderdaad een lactatie meer blijven dan de holsteins. De montbéliardekoeien zijn wel laatrijp. De pinken zijn later tochtig dan de holsteins en ze kalven gemiddeld twee maanden later af. De holsteinkoeien presteren overigens ook boven verwachting en ze kunnen de productie goed aan. Er zijn dus nog best sterke koeien in het holsteinras die je sober

kunt houden, zolang je maar goed selecteert.

Het fokdoel is nu gericht op productie, duurzaamheid, gezondheid en beenwerk. Bij de montbéliardes fok ik meer op melk, vergeleken bij de holsteins blijven de vaarzen toch 500 kg in de eerste lijst achterop. Eerst gebruikten we de nieuwste montbéliardestieren, maar sinds ik oudere stieren inzet, zijn de inseminatiekosten gehalveerd. Ik koop nu montbéliardierietjes voor vijftien euro per stuk. Je hoeft echt niet achter de nieuwste stieren aan te rennen, dat is puur fokkerij- emotie en het werk van de commercie.

Ik zou zelf ook voor montbéliardes kiezen. Vooral voor bedrijven die per arbeidskracht acht ton quotum of meer vol melken, zijn het prima koeien. Ze halen geen piekproducties, maar het zijn gewoon harde koeien die zonder veel poespas lang blijven lopen.

Tabel 1 – Vergelijking montbéliarde en holstein op lagekostenbedrijf 2004-2006

kengetal	montbéliarde	holstein
kg melk	7045	7693
% vet	4,19	4,33
% eiwit	3,51	3,46
celgetal	204	125
lactatiewaarde	94	106
inseminaties per koe	2,04	2,21
tussenkalf tijd	385	406
gem. leeftijd afvoer	5,6	4,6